

kérdésekkel; mint gyermekbíró pedig köteles is gyermekpszichológiával foglalkozni. A medikust az iskolaegészségügy és az iskolaorvosi intézmény, a gyógypedagógia s nemi felvilágosítás útján ezer szál fűzi a modern iskolaügyhöz. Végül Stern megállapítja az egyetemi hallgatók pedagógiai egyesületének programját: előadások, viták, pedagógiai munkák közös olvasása és megbeszélése; pedagógiai intézmények látogatása; az ifjúsággal a szabadban és otthon való együttlét és foglalkozás; pedagógiai kutatásokban való részvétel. De honnan szakítsanak a hallgatók minderre szaktanulmányaik mellett időt? Azt feleli: *Wo ein Wille ist, da ist ein Weg.**

Kornis Gyula.

Dr. J. O. Vértés: Das Wortgedächtnis im Schulkindesalter.

Leipzig, 1912. 128 lap.

Vértés dolgozatának a tárgya az iskolás gyermekek közvetlen szóemlékezetének a vizsgálata, még pedig *Ranschburg*-féle szópármódszerrel. Ez a módszer abból áll, hogy meghatározott tempóban egymással gyakori kapcsolatban lévő szópárokat mondunk el a gyermeknek (pl. pont-vessző, tér-piac stb.), minden bemondást fennhanganon ismételtetünk vele s a bemondás után rövid idő múlva olyanformán kérdezzük azokat ki, hogy minden szópárnak első szavát (a hívó szót) mondjuk csak, melyre a gyermeknek a hozzátartozó másik szóval kell felelnie. A feleletek minőségéből (helyes, téves vagy semmi felelet) meghatározzuk az emlékezet *terjedelmét*, ami alatt a helyes reprodukciónak az összes betanult reprodukciókhoz való viszonya értendő %-ban kifejezve; a hibás reprodukciókat félegységnek számítjuk. A *reprodukció idejét* egy ötödmásodperc órával mérjük s értjük alatta azt az időt, mely a hívó szó (a szópár első szava) s a bekövetkező felelet között eltelik. E két tényező: *terjedelem* és *reprodukció-idő* igen fontos és jellemző határozományai az emlékezetnek.

A vizsgálatok öt szópár-csoporttal történtek, melyek közül az első kettő 6—6, a többi három pedig 9—9 szóból állott, úgy hogy minden egyénnek öt részben 39 szópárt kellett megtanulnia. A tech-

* Breslauban október 7-én, a Bund für Schulreform III. kongresszusa után, a német egyetemek *Pädagogische Gruppe*-i közös értekezletet tartanak. Ezen megvitatják többek között azt a kérdést is: milyen viszonyban legyenek az egyetemi tanárokkal? E kérdésben igen érdekes ellentétek vannak. Stern maga a breslauer csoport működése iránt állandóan érdeklődik, szemináriumában ad helyet az üléseknek s ezeken meghívásra meg is jelenik, sőt előadást is tart. — *A szerk.*

nikai részt hét tanító 10 osztályban, hat különféle iskolában, összesen 138 tanulón végezte. Az osztályok az elemi iskola I—VI. s a polgári iskola I. és II-ik osztályai közül valók voltak. A főbb szempontok közül, melyek értelmében Vértes a vizsgálati eredményeket feldolgozta, kiemeljük a következőket: Van-e valami összefüggés egyrészt a tanulók emlékezete, másrészt azok kora, iskolai osztálya, érdemjegye, neme s ama szociális milieu között, melyben élnek? Mi a legbiztosabb kritériuma a jó vagy rossz szóemlékezetnek? stb.

A dolgozat tartalmából kitűnik, hogy a felvetett kérdések legnagyobb részére határozott feleletet lehetett adni. Nem lehet itt feladatunk az adatok feldolgozásának valamennyi eredményéről beszámolni, azért csak az előbb jelzett, s a pedagógiával szorosabb kapcsolatban levő kérdésekkel foglalkozunk.

Az emlékezet terjedelmére vonatkozólag szerző azt találta, hogy az több mint 70%-ot tesz ki a tanulók 90%-ánál s e szám a magasabb osztályban járónál nagyobb. Ugyancsak javul a tanuló korával s jobb a jó előmenetelnél, mint a rossz tanulónál. A szociális környezet vizsgálata érdekes eredményt szolgáltatott. Kitént ugyanis, hogy a jó és rendezett viszonyok között élő tanulók emlékezet-terjedelme átlag jobb, mint azoké, kik mostoha viszonyok között élnek. Ez az eredmény szociális szempontból igen nagy horderejű!

Az emlékezet másik fontos tényezőjének, a *reprodukciónak* a vizsgálata ugyancsak ilyen szempontok szerint történt. A normális tanulók legnagyobb részének (80%-nak) hat másodperc szünet után 1.4—2.2 másodpercra van szüksége, hogy az épen hallott s utána mondott szópárt a hívó szó segítségével reprodukálja. A reprodukció idő-átlaga tehát, mely már orvosi diagnostikai szempontból is használható, átlag két másodperc. A tanulók életkorának nagyobbdásával ez az idő nem mutat szabályos változást, ellenben az előmenetelnek hatása van olyanformán, hogy a jó tanuló reprodukcióideje átlag kisebb, mint a rossz tanulóé. Érdekes, de még további vizsgálatra szoruló eredmény az, hogy a leányok reprodukcióidejének átlaga kisebb volt, mint a fiúké. A szociális környezet pedig itt is olyan hatású, mint az emlékezet terjedelménél, hogy t. i. a jó viszonyok közt élő tanulók reprodukcióideje kisebb volt, mint a többieké.

Ezek azok a fontos eredmények, melyek szerző dolgozatának nemcsak pszichológiai, hanem pedagógiai értékét is kétségtelenné teszik. Egyébként Vértes vizsgálatainak eredményéből, helyes óvatossággal, még nem von le pedagógiai vagy didaktikai következtetéseket.

Érdekes fejezetei még a munkának a téves és zérus reprodukciókra, a közvetlen emlékezet képletének értékelésére, a perszeveráció szerepére vonatkozó megjegyzései.

Lázár Szilárd.